

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України “Про внесення змін до підрозділу 8 розділу XX Податкового кодексу України щодо підтримки платників єдиного податку на період економічного спаду”

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Необхідність прийняття законопроекту зумовлена складною економічною ситуацією в Україні, спричиненою тривалими наслідками повномасштабної збройної агресії Російської Федерації, зниженням купівельної спроможності населення, руйнуванням виробничих ланцюгів, міграцією населення та високим рівнем витрат бізнесу на початку 2026 року.

По-перше, суб'єкти малого та середнього підприємництва, які перебувають на третій групі спрощеної системи оподаткування, є найбільш динамічним, але водночас і найбільш вразливим сегментом економіки. У період економічного спаду фіксація єдиного податку на поточному рівні стає критичним обтяженням для підприємств, чия рентабельність суттєво знизилася. Відсутність обігових коштів змушує бізнес скорочувати штат працівників або припиняти діяльність, що створює ризик довгострокової деградації підприємницького сектору.

По-друге, чинна редакція Податкового кодексу України не передбачає достатніх адаптивних механізмів для підтримки платників єдиного податку в умовах різкого погіршення кон'юнктури ринку в межах окремих кварталів.

По-третє, запропоновані норми стосуються всіх груп платників єдиного податку. Це дозволяє забезпечити принципи рівності та справедливості оподаткування, оскільки економічна криза однаковою мірою вражає як надавачів послуг, так і виробничі чи торговельні підприємства. Уніфікація пільги на короткий проміжок часу спрощує адміністрування податку та унеможливорює неоднозначне трактування норм податковими органами.

2. Мета і завдання законопроекту

Метою законопроекту є створення тимчасових податкових стимулів суб'єктів малого підприємництва в умовах економічного спаду, спричиненого збройною агресією проти України, систематичними обстрілами, руйнуванням інфраструктури, перебоями з електро- та водопостачанням та іншими негативними наслідками воєнного стану, що істотно ускладнюють здійснення господарської діяльності.

Законопроект спрямований на зменшення податкового навантаження на платників єдиного податку з метою збереження їх платоспроможності, підтримки зайнятості населення та недопущення масового припинення підприємницької діяльності.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується внести такі зміни до підрозділу 8 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України.

1. Встановити за перші два квартали 2026-ого року нульову ставку єдиного податку для платників єдиного податку третьої групи незалежно від сплати

податку на додану вартість згідно з Податковим кодексом чи включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.

2. Для платників інших груп встановлюються такі особливості визначення суми податкового зобов'язання за результатом господарської діяльності у 2026 податковому (звітному) році:

1) для першої групи платників єдиного податку ставка єдиного податку встановлюється сільськими, селищними, міськими радами у розмірі не більше 5 відсотків розміру прожиткового мінімуму;

2) для другої групи платників єдиного податку - не більше 10 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;

3) для платників єдиного податку четвертої групи розміри ставок податку, визначені відповідними абзацами підпункту 293.9.6 пункту 293.9 статті 293 цього Кодексу, застосовуються із понижувальним коефіцієнтом 0,5.

Таким чином, фактично до платників першої, другої та четвертої груп застосовується такий же підхід як і до першої групи, адже у розрізі року всі групи платників єдиного податку звільняються від половини «звичної» суми податкових зобов'язань.

При цьому, Кабміну доручається аналіз ефективності та доцільності застосування передбачених цим законом тимчасових заходів. До 1 квітня 2026 року уряд зобов'язаний прозвітувати про результати реалізації цієї ініціативи, а також може внести законопроект про скасування встановлених тимчасових пільг на другий квартал 2026-ого або навпаки продовження строку їх дії чи корегування окремих положень відповідно до поточної безпекової та економічної ситуації.

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Згідно з інформацією оприлюдненою Державною податковою службою у звіті про виконання нею Плану роботи на 2024 рік від 26.03.2025 року загальна сума надходжень єдиного податку у 2024 році:

- Від фізичних осіб–підприємців: 55,1483 млрд грн, з них:
  - ФОПи 3-ї групи - 44,94 млрд грн (відповідно до інформації, наданої Державною податковою службою на запит Економічної правди¹), з них:
    - Платники ПДВ - 1,01 млрд грн
    - Неплатники ПДВ - 43,92 млрд грн
- Від юридичних осіб (3 та 4 групи): 13,9804 млрд грн
  - Юридичні особи 3-ї групи: 8,1609 млрд грн

Наведені показники свідчать, що платники єдиного податку третьої групи формують основну частину надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів та відіграють ключову роль у забезпеченні їх фінансової стабільності. Водночас ці надходження є чутливими до змін у фінансовому стані малого та середнього

---

¹ Стаття Економічної правди «Скільки податків заплатили ФОПи і де вони заробляють найбільше?»
<https://epravda.com.ua/biznes/podatki-fop-skilki-koshtiv-pidpriyemci-prinesli-v-byudzheth-804448/>

бізнесу, який зазнає значного впливу воєнних дій, перебоїв з енергопостачанням та загального спаду ділової активності.

Варто зазначити, що законопроект не матиме прямого впливу на показники доходів Державного бюджету України, оскільки єдиний податок зараховується до доходів місцевих бюджетів. Водночас тимчасово зменшить надходження до останніх за цей період.

Очікується, що тимчасове зменшення надходжень буде компенсоване в наступних податкових періодах за рахунок збереження платників податків, відновлення їх господарської діяльності та фінансової спроможності, що забезпечить стабільні надходження до місцевих бюджетів та дозволить уникнути більш суттєвих втрат у середньо- та довгостроковій перспективі.

У підсумку реалізація цієї норми є фіскально нейтральною та економічно доцільною з огляду на потребу стабілізації підприємницького середовища.

5. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроекту

Прийняття та реалізація законопроекту матиме такі основні наслідки:

- створення умов для збереження економічної активності платників єдиного податку в регіонах, що зазнали впливу воєнних дій, обстрілів та тривалих перебоїв з електропостачанням, які істотно ускладнили провадження господарської діяльності;
- вивільнення обігових коштів підприємств для їх спрямування на першочергові потреби, зокрема виплату заробітної плати, розрахунки з постачальниками та відновлення пошкодженої інфраструктури;
- створення передумов для швидкого відновлення економічної активності у наступних податкових періодах, що у середньостроковій перспективі сприятиме стабільності надходжень до місцевих бюджетів;
- тимчасове зменшення податкового навантаження не призведе до довгострокових втрат бюджету, оскільки дозволить зберегти платників у правовому полі та запобігти їх переходу в тіньовий сектор;
- забезпечення реалізації принципу справедливості в оподаткуванні шляхом запровадження уніфікованої пільги для всіх платників єдиного податку;
- збереження існуючих робочих місць і недопущення зростання рівня безробіття серед найманих працівників у секторі малого бізнесу;
- підтримка рівня доходів самозайнятого населення, що є критично важливим в умовах зниження загальної купівельної спроможності громадян.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Разумков Дмитро Олександрович
Сертифікат: 3FAA9288358EC0030400000978D2E007FE0DC00
Дійсний до: 18.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
1д9/1-2026/21448 від 02.02.2026

2139987